

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΗΝ
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**
Διγγελίδης Ν.,
ΤΕΦΑΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	2
A. Τεχνικές αξιολόγησης στην αίθουσα και παραδείγματα	3
1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ	3
2. ΤΟ ΤΕΣΤ ΤΟΥ ΕΝΟΣ ΛΕΠΤΟΥ.....	4
3. ΤΟ ΠΙΟ «ΘΟΛΟ» ΣΗΜΕΙΟ	4
4. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΙΑΣ ΦΡΑΣΗΣ	4
5. ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΞΙΩΜΑ;.....	4
B. Αξιολόγηση και βαθμολόγηση: Κουίζ, τεστ και εξετάσεις	4
B1. Τύποι τεστ και εξετάσεων	5
1. ΤΥΠΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ.....	5
2. ΤΕΣΤ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	5
3. ΣΩΣΤΟ Η ΛΑΘΟΣ.....	6
4. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ	6
5. ΤΕΣΤ ΣΥΝΤΟΜΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	6
6. ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	6
7. ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ	6
8. ΤΕΣΤ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	6
9. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΕ ΕΝΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙ.....	6
B2. Εναλλακτικές τεχνικές αξιολόγησης.....	6
1. ΤΕΣΤ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ	6
2. ΤΕΣΤ ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΑ ΒΙΒΛΙΑ	7
3. ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ.....	7
4. ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΖΕΥΓΑΡΙΑ	7
B3. Εργασίες και η αξιολόγησή τους.....	7
ΒΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΡΤΑ (PRIMARY TRAIT ANALYSIS).....	8
Επιλεγμένη Βιβλιογραφία.....	9
Παράρτημα: Ταξινόμηση γνωστικών στόχων και βαθμός δυσκολίας των ερωτήσεων ή θεμάτων αξιολόγησης.....	10

Εισαγωγή

Οι όροι «αξιολόγηση» και «βαθμολόγηση» χρησιμοποιούνται συχνά ως συνώνυμοι αλλά στην πραγματικότητα διαφέρουν. Η αξιολόγηση είναι μια πολύ ευρύτερη έννοια. Η βαθμολόγηση είναι μόνο μια από τις λειτουργίες της αξιολόγησης. Η αξιολόγηση είναι ένα εργαλείο με μεγάλο εύρος χρησιμότητας, καθώς μπορεί να εξυπηρετήσει πολλές και διαφορετικές λειτουργίες στην εκπαίδευση (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Λειτουργίες της αξιολόγησης στην εκπαίδευση (προσαρμοσμένο από: Δημητρόπουλος, 1999).

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<i>Εκτίμηση της μάθησης</i>	Η αξιολόγηση είναι ένα εργαλείο που μπορεί να μας βοηθήσει να καταλάβουμε τι έχουν μάθει οι φοιτητές μας ως συνέπεια της διδασκαλίας. Για παράδειγμα: <ul style="list-style-type: none"> • Ποιες δεξιότητες βελτιώθηκαν; • Τι γνώσεις απέκτησαν; • Ποιες είναι οι αξίες τους;
<i>Παρακίνηση</i>	Η αξιολόγηση μπορεί να αποτελέσει παράγοντα παρακίνησης για μάθηση και επίτευξη.
<i>Βαθμολόγηση</i>	Μια από τις λειτουργίες της αξιολόγησης είναι η βαθμολόγηση των φοιτητών.
<i>Διάγνωση</i>	Η πληροφόρηση από την αξιολόγηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διάγνωση ελλείψεων, προβλημάτων, αλλά και προτερημάτων.
<i>Πρόβλεψη</i>	Η αξιολόγηση είναι, ως ένα σημείο, εργαλείο πρόβλεψης μελλοντικών καταστάσεων με βάση τα σημερινά δεδομένα.
<i>Προσαρμογή προγράμματος σπουδών</i>	Η αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει και σαν εργαλείο ανατροφοδότησης για το ίδιο το πρόγραμμα σπουδών.
<i>Ανατροφοδότηση στον εκπαιδευτικό</i>	Ο διδάσκων μέσω της αξιολόγησης παίρνει σημαντική πληροφόρηση για το πώς οι φοιτητές μαθαίνουν και να προσαρμόσει αναλόγως τον τρόπο διδασκαλίας.
<i>Ερευνητικοί σκοποί</i>	Η συστηματική αξιολόγηση προάγει τη γνώση γύρω από τη μαθησιακή διαδικασία, τους τρόπους διδασκαλίας κ.λ.π..
<i>Πιστοποίηση</i>	Μέσω της αξιολόγησης πιστοποιούνται γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των σπουδών.
<i>Διασφάλιση ποιότητας</i>	Η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης είναι το ζητούμενο πολλές φορές στη σύγχρονη εποχή μας.

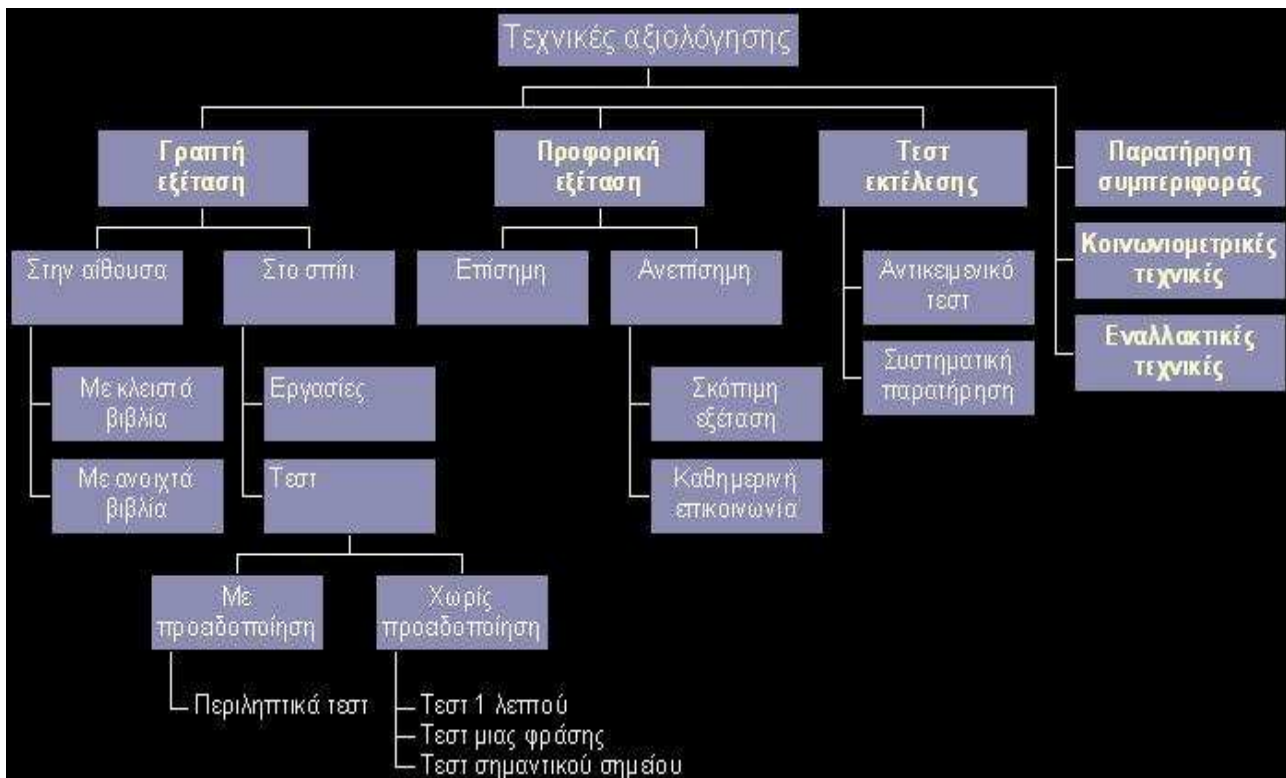
Ως πανεπιστημιακοί δάσκαλοι αναζητούμε συνήθως απάντηση σε τουλάχιστον δυο βασικά ερωτήματα: α) πόσο καλά μαθαίνουν οι φοιτητές μας και β) πόσο αποτελεσματικά διδάσκουμε. Κάθε τεχνική αξιολόγησης (για μια σύνοψη αυτών των τεχνικών βλέπε Σχήμα 1), έχει τα πλεονεκτήματα και τους περιορισμούς της. Οι παρακάτω σύντομες οδηγίες αποσκοπούν στο να δώσουν περιεκτική πληροφόρηση και γενικές κατευθύνσεις στο διδακτικό προσωπικό προκειμένου να είμαστε σε θέση να απαντήσουμε στα παραπάνω ερωτήματα με τη μέγιστη δυνατή αξιοπιστία και εγκυρότητα.

Η φιλοσοφία της αξιολόγησης των φοιτητών οφείλει να βασίζεται σε τρεις χαρακτηριστικές ιδιότητες:

1. **Ανθρωποκεντρική προσέγγιση.** Η αξιολόγηση εστιάζει την προσοχή όλων στην παρατήρηση και βελτίωση της μάθησης. Η ποιότητα της μάθησης συνδέεται, αν και όχι

αποκλειστικά, με την ποιότητα της διδασκαλίας. Έτσι, ένας από τους καλύτερους τρόπους να βελτιώσουμε τη μάθηση είναι να βελτιώσουμε τη διδασκαλία. Η αξιολόγηση θα πρέπει να παρέχει πληροφόρηση στους διδάσκοντες και τους φοιτητές ώστε να γίνονται οι απαιτούμενες προσαρμογές που διευκολύνουν τη μάθηση.

2. **Ακαδημαϊκή ελευθερία των διδασκόντων.** Η αξιολόγηση σέβεται την αυτονομία, την ακαδημαϊκή ελευθερία και την επαγγελματική κρίση του διδακτικού προσωπικού. Ο κάθε διδάσκων αποφασίζει τι θα αξιολογήσει, πώς θα το αξιολογήσει και πώς θα χρησιμοποιήσει αυτή την πληροφόρηση. Οι διδάσκοντες, προκειμένου να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους, θα πρέπει να θέτουν συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους.
3. **Αμοιβαία οφέλη.** Οι διδάσκοντες μέσω της αξιολόγησης παίρνουν σημαντική πληροφόρηση για διάφορα θέματα που αφορούν το μάθημα και τη διδασκαλία τους. Ωστόσο, τα οφέλη από αυτή τη διαδικασία είναι αμοιβαία. Καθώς η αξιολόγηση στοχεύει στη μάθηση, οι τεχνικές αξιολόγησης απαιτούν ενεργή συμμετοχή των φοιτητών. Οι φοιτητές, προκειμένου να βελτιωθούν και να μάθουν, χρειάζονται τακτική ανατροφοδότηση. Χρειάζεται επίσης να μάθουν τρόπους να αυτοαξιολογούνται.

Σχήμα 1: Σύνοψη των τεχνικών αξιολόγησης.

Α. Τεχνικές αξιολόγησης στην αίθουσα και παραδείγματα

Όλες οι τεχνικές που περιγράφονται σ' αυτή την ενότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για λόγους βαθμολόγησης, ωστόσο προτείνεται να χρησιμοποιούνται ως εργαλεία διάγνωσης και επανατροφοδότησης της μαθησιακής διαδικασίας.

1. Αξιολόγηση υποβάθρου

Πολύ σημαντική διαγνωστική διαδικασία στην αρχή του εξαμήνου ή και διάλεξης/εργαστηρίου κλπ. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει μερικές ανοιχτού τύπου ερωτήσεις (προφορικές ή γραπτές) ή ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή και τα δυο. Το να μάθουμε τι ξέρουν οι

φοιτητές μας, σε σχέση με αυτό που θα διδαχθούν, μπορεί να μας βοηθήσει να συνδέσουμε αυτά τα κομμάτια μεταξύ τους. Στη συνέχεια, μπορούμε να ζητήσουμε από τους φοιτητές να ψάξουν για τις σωστές απαντήσεις και να τις συζητήσουμε στο επόμενο μάθημα/διάλεξη/εργαστήριο.

2. Το τεστ του ενός λεπτού

Αυτή η τεχνική είναι ένας γρήγορος και απλός τρόπος να πάρουμε ανατροφοδότηση για τη μάθηση των φοιτητών. Προκειμένου να τη χρησιμοποιήσει κανείς, μπορεί να διακόψει το μάθημα 2-3 λεπτά νωρίτερα και να δώσει στους φοιτητές να απαντήσουν σύντομα σε μια από τις δυο παρακάτω εναλλακτικές ερωτήσεις: α) Ποιο ήταν το πιο σημαντικό πράγμα που έμαθες κατά τη διάρκεια αυτής της διάλεξης/εργαστηρίου; ή β) Ποια σημαντική ερώτηση έχει μείνει αναπάντητη; Αν θέλουμε να αυξήσουμε την αποτελεσματικότητα αυτής της πρακτικής, μπορούμε να δώσουμε μια διαφάνεια στην αρχή του μαθήματος με την ερώτηση που θα έχουν να απαντήσουν οι φοιτητές στο τέλος. Υπολογίστε μερικά λεπτά ώστε να συζητήσετε τις σωστές απαντήσεις.

3. Το πιο «θολό» σημείο

Μια επίσης απλή αποτελεσματική τεχνική αξιολόγησης που μπορεί κάποιος να χρησιμοποιήσει με μικρή δαπάνη ενέργειας και χρόνου. Η τεχνική βασίζεται σε μια γρήγορη απάντηση στο ερώτημα: «Ποιο ήταν το πιο ασαφές ή θολό σημείο στην...;» Όπως και σε οποιαδήποτε άλλη τεχνική αξιολόγησης, υπολογίστε κάποιο χρόνο ώστε να συζητήσετε τις σωστές απαντήσεις.

4. Περίληψη μιας φράσης

Αυτή η απλή τεχνική ζητά από τους φοιτητές να απαντήσουν στα «Τι, Πού, Ποιος, Πότε, Πώς, Γιατί;» πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα και να συνθέσουν τις απαντήσεις σε μια μεγάλη φράση που θα πληροφορεί, αλλά ταυτόχρονα θα είναι σωστή από άποψη γραμματικής.

5. Ποιο είναι το αξίωμα;

Μια πάρα πολύ απλή τεχνική, αν προτιμούμε να διδάσκουμε χρησιμοποιώντας προβλήματα. Εφόσον λοιπόν οι φοιτητές κατανοούν το πρόβλημα προς επίλυση, θα πρέπει να πάρουν κάποιες αποφάσεις για το αξίωμα, τις αρχές, τους κανόνες ή τη διαδικασία που θα ακολουθήσουν για να επιλύσουν το πρόβλημα.

B. Αξιολόγηση και βαθμολόγηση: Κουίζ, τεστ και εξετάσεις

Ο τρόπος και οι χρησιμοποιούμενες τεχνικές αξιολόγησης, ιδιαίτερα όταν αυτό γίνεται προκειμένου να αποδοθεί βαθμολογία, επηρεάζουν σημαντικά τον τρόπο που σκέφτονται και αλληλεπιδρούν οι φοιτητές μας. Για παράδειγμα, αν περιμένουν ότι σε ένα μάθημα θα αξιολογηθούν με υψηλή βαθμολογία επειδή θυμούνται με ακρίβεια διάφορα γεγονότα ή διαδικασίες κλπ, τότε θα δώσουν έμφαση στην απομνημόνευση λεπτομερειών για το κάθε τι. Αν περιμένουν ότι μια εξέταση απαιτεί δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων ή ενσωμάτωσης και σύνδεσης γνώσεων, τότε θα εργαστούν στο να μάθουν να κατανοούν και να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους. Όλα τα θέματα ή ερωτήσεις δεν έχουν τον ίδιο βαθμό δυσκολίας και αυτό θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη στην αξιολόγηση των φοιτητών (δείτε Πίνακα 4 στο Παράρτημα για συμβουλές σχετικές με τη δυσκολία των θεμάτων). Σε γενικές γραμμές:

- **Οι βαθμοί προτείνεται να αποτελούν σύνθεση όσο το δυνατόν περισσότερων παραγόντων.**
- **Οι βαθμοί προτείνεται να συνδέονται με την επίτευξη ή όχι των μαθησιακών στόχων και ιδιαίτερα με την προσπάθεια που καταβάλλεται από το φοιτητή για την επίτευξή τους.**
- **Οι βαθμοί προτείνεται να παρέχουν πληροφόρηση στους φοιτητές για το επίπεδο απόδοσής τους.**

Γενικές στρατηγικές για την ανάπτυξη αποτελεσματικών τεχνικών αξιολόγησης:

- Αφιερώστε επαρκή χρόνο για την ανάπτυξη των θεμάτων.

- Συνδέστε τον τρόπο αξιολόγησης και βαθμολόγησης με τους στόχους και το περιεχόμενο της διδασκαλίας σας.
- Προσπαθήστε τα τεστ να είναι έγκυρα, αξιόπιστα.
- Προσπαθήστε τα τεστ να είναι ισορροπημένα, δηλαδή να καλύπτουν όλη τη διδακτέα ύλη.
- Χρησιμοποιήστε ποικιλία τεχνικών αξιολόγησης.
- Προβλέψτε μέτρα για φαινόμενα αντιγραφής/λογοκλοπής κλπ.
- Γράψτε ερωτήσεις, αποφεύγοντας «ερωτήσεις ανάκλησης πληροφοριών».

B1. Τύποι τεστ και εξετάσεων

1. Τυπικές γραπτές εξετάσεις

Αποτελούν τον πιο κοινό τρόπο εξέτασης στα περισσότερα μαθήματα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Η προετοιμασία για αποτελεσματικές εξετάσεις είναι χρονοβόρα διαδικασία. Μερικές από τις στρατηγικές που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ώστε να είστε προετοιμασμένοι καλύτερα είναι:

- **Κατασκευάζετε ερωτήσεις ή θέματα σε όλη τη διάρκεια του εξαμήνου.** Μην περιμένετε να το κάνετε αυτό την τελευταία εβδομάδα ή λίγο πριν τις εξετάσεις.
- **Ζητήστε από τους φοιτητές να υποβάλλουν πιθανές ερωτήσεις ή θέματα προς εξέταση.** Δώστε ενδεχομένως κάποια μικρή επιβράβευση γι' αυτό.
- **Τηρείτε αρχείο από τα γραπτά των εξετάσεων.** Αυτό θα σας φανεί ιδιαίτερα χρήσιμο αν παλαιότερα δίνετε θέματα κρίσεως και θέλετε να φτιάξετε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής.
- **Ζητήστε από συναδέλφους να σας προτείνουν θέματα για εξετάσεις.** Φυσικά θα πρέπει να είστε προσεκτικός με τη χρήση αυτών των ερωτήσεων ή θεμάτων γιατί οι φοιτητές μπορεί να τα γνωρίζουν ήδη.
- **Εξετάστε την περίπτωση να έχετε, αντί για μια τελική εξέταση με όλα τα θέματα, δυο ή περισσότερα περιληπτικά τεστ με την ανάλογη κατανομή της ύλης προς εξέταση.**
- **Προετοιμάστε ξεκάθαρες οδηγίες.**
- **Βάλτε μια κουβέντα ενθαρρυντική για τους φοιτητές.** Για παράδειγμα, «Καλή Επιτυχία» ή κάτι αντίστοιχο.
- **Αν δίνετε αρκετές ερωτήσεις προς απάντηση, βάλτε μερικές εύκολες ερωτήσεις (συμβουλευτείτε και τον Πίνακα 4, στο Παράρτημα), στην αρχή του τεστ ή των εξετάσεων.**
- **Αν θέλετε να δώσετε κάποιο επιπλέον κίνητρο για μελέτη, βάλτε μια δύσκολη ερώτηση στο τέλος των θεμάτων.** Αυτό μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για τους πιο φιλόδοξους ή δραστήριους φοιτητές.
- **Υπολογίστε το χρόνο που απαιτείται για να απαντήσουν στα θέματα.**

2. Τεστ πολλαπλής επιλογής

Κατηγορίες ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής (με περισσότερες των 3 πιθανών απαντήσεων ανά ερώτηση):

- Ερωτήσεις μιας ορθής απάντησης (π.χ. επιλέξτε τη σωστή απάντηση...)
- Ερωτήσεις μιας λανθασμένης απάντησης (π.χ. ποια απάντηση από τις παρακάτω είναι λάθος...)
- Ερωτήσεις καλύτερης ή πιο σωστής απάντησης (π.χ. επιλέξτε την καλύτερη ή πιο σωστή απάντηση...)
- Ερωτήσεις λιγότερο σωστής απάντησης (π.χ. επιλέξτε τη λιγότερο σωστή απάντηση...)
- Ερωτήσεις πληρέστερης αντιστοιχίας (π.χ. ποια από τις παρακάτω εκφράσεις ή λέξεις αποδίδει καλύτερα τον όρο «...»...)
- Ερωτήσεις αναλογιών (π.χ. η βενζίνη είναι για το αυτοκίνητο ότι για τον άνθρωπο είναι η...)

Μια παραλλαγή των τεστ πολλαπλής επιλογής είναι οι αντιστοιχίσεις (π.χ. στη μια στήλη βάζουμε πόλεις και στην άλλη χώρες ζητώντας από τους φοιτητές να αντιστοιχίσουν τις έννοιες/λέξεις/εκφράσεις μεταξύ τους).

3. Σωστό ή λάθος

Ερωτήσεις ή τεστ που εντάσσονται σε αυτή την κατηγορία τείνουν να μην είναι ιδιαίτερα αξιόπιστα γιατί ακόμη κι αν κάποιος επιλέξει τυχαία απαντήσεις (πέρα απ' αυτές που γνωρίζει) έχει πιθανότητες τουλάχιστον 50%. Συνεπώς θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με φειδώ. Ένας από τους τρόπους αύξησης της αξιοπιστίας αυτού του τύπου ερωτήσεων είναι να ζητάμε από τους φοιτητές να εξηγήσουν, να δικαιολογήσουν την απάντησή τους.

4. Ερωτήσεις κρίσεως

Αυτού του τύπου οι ερωτήσεις επιτρέπουν την αξιολόγηση ικανότητας των φοιτητών να σκέφτονται, να οργανώνουν, να συνδέουν γνώσεις και να εκφράζονται με δικά τους λόγια χρησιμοποιώντας πάντα την κατάλληλη επιστημονική ορολογία. Αναφορές στη βιβλιογραφία υποστηρίζουν ότι οι φοιτητές μελετούν αποτελεσματικότερα όταν γνωρίζουν ότι θα εξεταστούν με αυτό τον τύπο ερωτήσεων. Ωστόσο, επειδή αυτού του είδους τα τεστ περιέχουν λίγες μόνο ερωτήσεις, υστερούν σε εσωτερική εγκυρότητα. Επιπλέον, προκειμένου για αξιόπιστη βαθμολόγηση απαιτείται η κατασκευή μιας κλίμακας PTA για κάθε ερώτηση.

5. Τεστ σύντομων απαντήσεων

Αυτές οι ερωτήσεις απαιτούν από το φοιτητή να απαντήσει με 1-2 γραμμές ή μια παράγραφο το πολύ. Είναι εύκολο να προετοιμάσει κανείς ερωτήσεις για τέτοιου τύπου τεστ, ωστόσο απαιτεί περισσότερο χρόνο για αξιολόγηση.

6. Επίλυση προβλημάτων

Σε αυτά τα τεστ, μπορεί κάποιος να δώσει είτε ένα πρόβλημα μαθηματικών, είτε μια συγκεκριμένη προβληματική κατάσταση και να ζητήσει μέσα σε ένα δεδομένο χρονικό διάστημα να εργαστούν για την επίλυση του προβλήματος ή την παραγωγή λύσεων. Σαν πρακτικό κανόνα, αν υπολογίζετε ότι κάποιος θέλει 2 λεπτά να λύσει το πρόβλημα, δώστε 10 λεπτά για την επίλυση του προβλήματος.

7. Προφορικές εξετάσεις

Πρόκειται για εξετάσεις χρονοβόρες (απαιτείται περίπου μισή ώρα ανά φοιτητή για μια αξιόπιστη και έγκυρη εξέταση), συνήθως δημιουργούν αυξημένο άγχος στους φοιτητές και είναι δύσκολο να γίνει η βαθμολόγηση εκτός κι αν ο διδάσκων ηχογραφεί ή κρατά εκτενείς σημειώσεις.

8. Τεστ απόδοσης

Σε τέτοιου είδους τεστ, ζητείται από το φοιτητή να επιδείξει ικανότητα σε κάποια δεξιότητα ή στη διεξαγωγή ενός πειράματος/διαδικασίας, στην εκτέλεση συγκεκριμένων οδηγιών, στο χειρισμό υλικών/αντικειμένων/εργαστηριακών οργάνων κλπ, στο χειρισμό αληθινών ή προσομοιωμένων καταστάσεων. Τα τεστ αυτά είναι δύσκολο να τα οργανώσει κάποιος, δύσκολο να βαθμολογήσει, αλλά είναι πολύ χρήσιμα σε μαθήματα που απαιτούν επίδειξη ικανοτήτων από τους φοιτητές (π.χ. στο χώρο της υγείας, των εφαρμοσμένων επιστημών, της εκπαίδευσης). Προκειμένου να τα χρησιμοποιήσει κάποιος θα πρέπει:

- Να καθορίσει κριτήρια για την αξιολόγηση ή βαθμολόγηση της απόδοσης.
- Να καθορίσει το πρόβλημα την οποία θα έχουν να αντιμετωπίσουν οι φοιτητές.
- Να δώσει ευκαιρίες για εξάσκηση και προετοιμασία στους φοιτητές.

9. Κατασκευάστε ένα παιχνίδι

Σ' αυτή την περίπτωση, μπορείτε να ζητήσετε από τους φοιτητές να κατασκευάσουν ένα παιχνίδι που καλύπτει το εύρος της πληροφόρησης που είναι σχετικό με το μάθημα. Οι φοιτητές θα πρέπει να φτιάξουν κανόνες, γήπεδο και ότι άλλο χρειάζεται για το παιχνίδι.

B2. Εναλλακτικές τεχνικές αξιολόγησης

1. Τεστ για το σπίτι

Τα τεστ ή ερωτήσεις για το σπίτι επιτρέπουν στους φοιτητές να δουλέψουν ο καθένας με το δικό του ρυθμό και να έχουν πρόσβαση σε πηγές και πληροφοριακό υλικό. Επίσης, τα τεστ αυτά επιτρέπουν στους διδάσκοντες να δώσουν περισσότερες ερωτήσεις χωρίς να θυσιάσουν πολύτιμο

χρόνο για αξιολόγηση. Επίλυση προβλημάτων, σύντομες ερωτήσεις, εκθέσεις, ερωτήσεις κρίσεως είναι οι πιο κατάλληλοι τύποι θεμάτων γι' αυτή την τεχνική αξιολόγησης. Ωστόσο, τίθεται ένα θέμα «μπορούν οι φοιτητές να ανταλλάσουν απόψεις με τους συμφοιτητές τους;» Μια παραλλαγή αυτού του τύπου αξιολόγησης είναι να δώσουμε ένα μεγάλο αριθμό ερωτήσεων για το σπίτι, αλλά στις εξετάσεις να δοθεί ένας περιορισμένος αριθμός προς απάντηση στην αίθουσα.

2. Τεστ με ανοιχτά βιβλία

Τα τεστ με ανοιχτά βιβλία προσομοιώνουν καταστάσεις που αντιμετωπίζουν επαγγελματίες στην πραγματική ζωή καθημερινά, όταν πρέπει να χρησιμοποιήσουν όλες τις πηγές ή/και τις υποδομές που διαθέτουν προκειμένου να επιλύσουν ένα πρόβλημα, να προετοιμάσουν μια αναφορά κλπ. Τα τεστ με ανοιχτά βιβλία δεν είναι κατάλληλος τύπος για βασικά μαθήματα σε ένα κύκλο σπουδών, αλλά για μαθήματα που έχουν προαπαιτούμενες γνώσεις από προηγθέντα μαθήματα ή εξάμηνα σπουδών. Τα τεστ αυτού του τύπου μειώνουν το άγχος των φοιτητών, χωρίς ωστόσο να εξασφαλίζεται η καλύτερη απόδοσή τους κυρίως γιατί μειώνουν την παρακίνηση των φοιτητών για μελέτη της βιβλιογραφίας. Ένας συμβιβασμός θα ήταν να επιτρέψουμε στους φοιτητές να έχουν μαζί τους μόνο μια σελίδα σημειώσεις ή κάποιους μαθηματικούς τύπους κλπ.

3. Ομαδικές εξετάσεις

Σ' αυτή την τεχνική αξιολόγησης εντάσσονται δραστηριότητες σε αίθουσα, αλλά και ομαδικές εργασίες ή πρότζεκτ για το σπίτι. Συνήθως η απόδοση μιας ομάδας υπερβαίνει την ατομική απόδοση του καθενός και οι φοιτητές αντιδρούν θετικά σε τέτοιες τεχνικές. Η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας σε μια ομάδα εξαρτάται από τον αριθμό συμμετεχόντων, που δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 6 άτομα ανά ομάδα, και τον τρόπο σχηματισμού ομάδων που προτείνεται να γίνεται τυχαία, ειδικά αν στο μάθημά μας χρησιμοποιούμε συχνά τις ομαδικές εργασίες. Οι διδάσκοντες μπορούν να δώσουν όλων των ειδών τα θέματα (π.χ. ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, σύνταξη αναφοράς, σχέδιο εργασίας, κλπ).

4. Εξετάσεις σε ζευγάρια

Δύο άτομα που δουλεύουν σε ζευγάρια επιστρέφουν μια εργασία. Κάποιοι φοιτητές δεν αισθάνονται άνετα για το γεγονός ότι θα μοιραστούν τον ίδιο βαθμό και οι καλοί φοιτητές θα έχουν την ίδια απόδοση που θα είχαν αν εργάζονταν ατομικά. Συνεπώς, αυτή η τεχνική βοηθά, ως επί το πλείστον τους μέτριους φοιτητές. Μια παραλλαγή αυτού του τύπου θα ήταν να υπάρχει συνεργασία μεταξύ ζευγαριών, αλλά ο καθένας παραδίδει τη δική του εργασία.

B3. Εργασίες και η αξιολόγησή τους

Ένας πολύ κοινός τρόπος για την ολοκλήρωση της μελέτης σε ένα μάθημα αποδίδεται σε διάφορες εργασίες που ζητούνται από τους φοιτητές (για παραδείγματα τύπων εργασιών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση μπορείτε να δείτε τον Πίνακα 2). Ωστόσο, στη συνέχεια αυτές οι εργασίες θα πρέπει να αξιολογηθούν, να δοθεί ανατροφοδότηση στους φοιτητές και, εφόσον το έχουμε προβλέψει, να αποδοθεί και βαθμολογία. Προκειμένου να γίνει αυτό με τρόπο αξιόπιστο και έγκυρο, θα πρέπει για κάθε εργασία που ζητάμε από τους φοιτητές να έχουμε φτιάξει μια κλίμακα με τα χαρακτηριστικά ή τις ιδιότητες που θα αξιολογήσουμε στην εργασία αυτή. Με άλλα λόγια, χρειάζεται να φτιαχτεί μια κλίμακα με 2 ως 5 επίπεδα (PTA scale, βλέπε παρακάτω).

Πίνακας 2: Παραδείγματα τύπων εργασιών.

<ul style="list-style-type: none"> • Περίληψη (π.χ. κεφαλαίου, άρθρου, βιβλίου κλπ) • Ανασκόπηση βιβλίου/άρθρων • Διαφήμιση • Αφίσα-πόστερ • Κολάζ • Προϋπολογισμός και αιτιολόγηση 	<ul style="list-style-type: none"> • Πλάνο για την κατασκευή ή υλοποίηση ενός σχεδίου • Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού • Έρευνα μικρής έκτασης • Εργαστηριακό πείραμα • Συγγραφή επιστολής • Κατασκευή παρουσίασης 	<ul style="list-style-type: none"> • Νέα από την επικαιρότητα ή ιστορία • Προφορική παρουσίαση/αναφορά • Σημειώσεις • Ομαδική συζήτηση • Ποίημα • Παιχνίδι ή κατασκευή παιχνιδιού
---	---	---

• Σύντομο άρθρο	• Αφήγηση	• Ημερολόγιο
• Διατύπωση ερωτημάτων	• Διατύπωση προβλήματος	• Να συμπληρωθούν τα κενά
• Ανάλυση περίπτωσης	• Ορισμός	• Διάγραμμα ροής
• Γράφημα	• Περιγραφή διαδικασίας	• Κατηγοριοποίηση
• Αναφορά-έκθεση	• Διάλογος	• Διάγραμμα-πίνακας
• Δοκίμιο	• Αντίλογος (debate)	• Βιογραφία
• Ερώτηση	• Κανόνες, πρωτόκολλα	

Βήματα κατασκευής κλίμακας PTA (Primary Trait Analysis)

Η αξιολόγηση αφορά το όλον, ωστόσο, οι εργασίες μπορεί να έχουν ή να απαιτούν πολλά και διαφορετικά πράγματα την ίδια στιγμή, οπότε απαιτείται από τους διδάσκοντες να διασπάσουν ουσιαστικά τα στοιχεία ή τα χαρακτηριστικά της εργασίας και να αξιολογήσουμε κάθε κομμάτι ξεχωριστά, πριν απονείμουμε μια τελική βαθμολογία για την εργασία.

Προκειμένου να κατασκευάσει κανείς μια τέτοια κλίμακα, αν είναι δυνατόν, θα πρέπει να εργαστεί με παραδείγματα από προηγούμενες εμπειρίες που έχει με την απόδοση των φοιτητών, λίστες ελέγχου, κριτήρια βαθμολόγησης, σημειώσεις και σχόλια – οτιδήποτε μας έχει βοηθήσει στο παρελθόν να κατασκευάσουμε κριτήρια για την αξιολόγηση των φοιτητών μας. Παρακάτω παρατίθενται τα βήματα για την κατασκευή μιας κλίμακας PTA, καθώς και ένα παράδειγμα εφαρμογής (Πίνακας 3):

1. Επιλέγουμε την εργασία που ανταποκρίνεται σε αυτά που θέλουμε να αξιολογήσουμε. Κάνουμε ξεκάθαρους τους σκοπούς της εργασίας (π.χ. Πίνακας 3: ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΑΞΗΣ - Σκοπός της εργασίας είναι να σχεδιαστεί ένα σχέδιο μαθήματος όπου απαιτείται από τους φοιτητές να επιδείξουν ικανότητες ελέγχου τάξης στην πράξη).
2. Καθορίζουμε κριτήρια ή ιδιότητες που θα υπολογιστούν για την αξιολόγηση (π.χ. Πίνακας 3: Χρήση κατάλληλων ρουτίνων, κανόνων, πρωτοκόλλων κλπ). Ποια είναι τα σημαντικά ποιοτικά στοιχεία (κριτήρια); Αυτά μπορεί να είναι επίθετα ή φράσεις (π.χ. χρήση σύγχρονης βιβλιογραφίας, σαφήνεια στη γραφή κλπ).
3. Για κάθε ιδιότητα ή στοιχείο της εργασίας καθορίζουμε μια κλίμακα με 2 ως 5 επίπεδα. Για κάθε επίπεδο (από το 2 ως το 5) βάζουμε περιγραφικές εκφράσεις (π.χ. το 5 σημαίνει ότι ο φοιτητής ανταποκρίθηκε στις απαιτήσεις του σχεδιασμού μαθημάτων στον καλύτερο δυνατό βαθμό). Ο Πίνακας 3 έχει μια κλίμακα με 4 επίπεδα από το «μη αποδεκτό» ως το «εξαιρετικό», με διευκρινήσεις για το νόημα της κάθε έκφρασης αξιολόγησης. Επίσης, αν θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε αυτή την κλίμακα για βαθμολόγηση, μπορούμε να προσθέσουμε μια γραμμή κάτω από κάθε επίπεδο όπου ορίζεται η βαθμολόγηση κάθε επιπέδου.
4. Δοκιμάζουμε την κλίμακα σε ένα δείγμα φοιτητών ή και με συναδέλφους και αναπροσαρμόζουμε ότι είναι απαραίτητο.

Πίνακας 3: Παράδειγμα κατασκευής κλίμακας PTA για την αξιολόγηση μέρους της διδασκαλίας στην πρακτική άσκηση φοιτητών στα σχολεία.

<i>Ιδιότητα</i>	<i>Κριτήριο</i>	<i>Μη αποδεκτό</i>	<i>Οριακά αποδεκτό</i>	<i>Μέτρια αποδεκτό</i>	<i>Εξαιρετικό</i>
ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΑΞΗΣ	Χρήση κατάλληλων ρουτίνων, κανόνων, πρωτοκόλλων κλπ;	Δεν προέβλεψε στο σχέδιο μαθήματος και δε χρησιμοποίησε με συνέπεια και σταθερότητα	Προέβλεψε στο σχέδιο μαθήματος, αλλά δε χρησιμοποίησε με συνέπεια και σταθερότητα	Προέβλεψε στο σχέδιο μαθήματος και εφάρμοσε με μερική επιτυχία κανόνες και πρωτόκολλα	Χρησιμοποίησε με συνέπεια, σταθερότητα και επιτυχώς κανόνες και πρωτόκολλα

Ιδιότητα	Κριτήριο	Μη αποδεκτό	Οριακά αποδεκτό	Μέτρια αποδεκτό	Εξαιρετικό
		κανόνες, σήματα, πρωτόκολλα	κανόνες, σήματα, πρωτόκολλα		
	Απόδοση βαθμολογίας:	Κάτω από τη βάση	5-6	7-8	9-10

Επιλεγμένη Βιβλιογραφία

- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives. Vol. 1: Cognitive Domain*. New York: McKay.
- Crooks, T. J. (1988). The Impact of Classroom Evaluation Practices on Students. *Review of Educational Research*, 58, 438-481.
- Δημητρόπουλος Ε.Γ. (1999). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση: Η αξιολόγηση του μαθητή*. Αθήνα, Εκδόσεις Μπρηγόρη.
- Ebel, R. L., and Frisbie, D. A. (1990). *Essentials of Educational Measurement*. (5th ed.) Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Gronlund, N. E., and Linn, R. (1990). *Measurement and Evaluation in Teaching*. (6th ed.) New York: Macmillan.
- Jacobs, L. C., and Chase, C. I. (1992). *Developing and Using Tests Effectively: A Guide for Faculty*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mehrens, W. A., and Lehmann, I. J. (1991). *Measurement and Evaluation in Education and Psychology*. (4th ed.) New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Stevens D.D. and Levi A. (2005). *Introduction to rubrics : an assessment tool to save grading time, convey effective feedback and promote student learning*. Sterling, Va: Stylus.
- Thomas A.A. and Cross K.P. (1993). *Classroom assessment techniques: a handbook for college teachers*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Walvoord B. E. and Anderson V.J. (1998). *Effective grading: a tool for learning and assessment*. San Francisco: Jossey-Bass.

Suggestion and reflections on teaching and learning

<http://cfe.unc.edu/pdfs/FYC10.pdf>

Παράρτημα: Ταξινόμηση γνωστικών στόχων και βαθμός δυσκολίας των ερωτήσεων ή θεμάτων αξιολόγησης

Ο Πίνακας 4 παρακάτω μπορεί να σας βοηθήσει στη χρήση των ρημάτων, προκειμένου να καθορίσετε το επίπεδο δυσκολίας της κάθε ερώτησης. Για παράδειγμα, όσο πιο πάνω είναι το ρήμα που χρησιμοποιούμε, τόσο πιο εύκολη είναι η ερώτηση, ενώ όσο κατεβαίνουμε προς τα κάτω αυξάνεται και το επίπεδο δυσκολίας των ερωτήσεων ή προβλημάτων που μπορεί να τεθούν. Πολλοί διδάσκοντες στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση πιθανόν να δυσκολεύονται να χρησιμοποιήσουν στην πράξη αυτή την ταξινόμια. Έτσι, έχει προταθεί από κάποιους μια απλούστευση της ταξινόμιας αυτής σε 3 (αντί για 6) κατηγορίες: α) η κατηγορία γνώσης, β) οι κατηγορίες κατανόησης και εφαρμογής και γ) οι κατηγορίες ανάλυσης, σύνθεσης και αξιολόγησης. Ο Πίνακας αυτός μας βοηθά να κατανοήσουμε το βαθμό δυσκολίας των ασκήσεων, ερωτήσεων, τεστ ή εξετάσεων που διενεργούμε.

Πίνακας 4: Ταξινόμηση των γνωστικών στόχων (προσαρμοσμένο από: Bloom, 1956). Ο γνωστικός τομέας περιλαμβάνει τη γνώση, την αντίληψη και τη σκέψη.

Κατηγορίες	Ορισμός στόχων	Περιγραφή υποκατηγοριών	Κατάλληλες λέξεις ή εκφράσεις
Γνώση	Εντάσσονται στόχοι που αφορούν την ικανότητα απομνημόνευσης, ανάκλησης, αναγνώρισης ή ανάπλασης μαθημένων γεγονότων, αρχών και νόμων	<ul style="list-style-type: none"> • Γνώση συγκεκριμένων στοιχείων και πληροφοριών • Γνώση ορολογίας • Γνώση τάσεων και αλληλουχίας γεγονότων • Γνώση ταξινομήσεων και κατηγοριών • Γνώση κριτηρίων • Γνώση αρχών και γενικεύσεων 	<ul style="list-style-type: none"> • Κάντε μια λίστα ή κατάλογο • Ονομάστε • Προσδιορίστε • Παρουσιάστε • Καθορίστε • Αναγνωρίστε • Θυμηθείτε • Απεικονίστε στο χαρτί/στον Η/Υ • Αναπαράγετε • Κάντε μια λίστα • Επιλέξτε
Κατανόηση	Εντάσσονται στόχοι που αφορούν την ικανότητα κατανόησης ενός γνωστικού αντικειμένου. Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να αποδείξουν ότι απαντούν σε μια ερώτηση, όχι γιατί θυμούνται την απάντηση, αλλά γιατί έχουν κατανοήσει το σχετικό αντικείμενο.	<ul style="list-style-type: none"> • Συνοπτική παρουσίαση, μετάφραση, παράφραση • Ερμηνεία, διευκρίνιση, επεξήγηση • Προέκταση, διατύπωση υποθέσεων και προβλέψεων 	<ul style="list-style-type: none"> • Συνοψίστε ή κάντε περίληψη • Εξηγήστε • Ερμηνεύστε • Περιγράψτε • Παραφράστε • Διαφοροποιήστε • Καταδείξτε • Ταξινομήστε • Μετατρέψτε • Γενικεύστε • Προεκτείνετε • Δώστε παραδείγματα • Προβλέψτε • Υπερασπιστείτε

Εφαρμογή	<p>Εντάσσονται στόχοι που αφορούν την ικανότητα αντιμετώπισης συγκεκριμένων καταστάσεων, προβλημάτων με βάση τη χρήση των ήδη αποκτημένων γνώσεων. Απαιτείται δηλαδή από τον εκπαιδευόμενο να επιλέξει εκείνες τις γνώσεις που θα τον βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αντιμετώπιση συγκεκριμένων καταστάσεων και προβλημάτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιλύστε • Επεξηγήστε • Υπολογίστε • Επιδείξτε • Ερμηνεύστε • Συσχετίστε ή βρείτε τις σχέσεις • Χειριστείτε • Εφαρμόστε • Τροποποιήστε • Προετοιμάστε • Παράγετε
Ανάλυση	<p>Εντάσσονται στόχοι ανάλυσης ή διάσπασης των πληροφοριών στα βασικά τους συστατικά. Απαιτείται κατακερματισμός ενός γνωστικού αντικείμενου προκειμένου να αντιμετωπιστεί ένα πρόβλημα που δεν είναι δυνατόν να λυθεί με τις ήδη αποκτημένες γνώσεις.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάλυση στοιχείων ενός όλου • Ανάλυση σχέσεων • Ανάλυση οργανωτικών αρχών 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναλύστε • Οργανώστε • Συνάγετε • Βρείτε τις ομοιότητες/αντιθέσεις/διαφορές • Αντιπαραθέστε • Συγκρίνετε • Διακρίνετε • Συζητήστε • Σχεδιάστε • Επινοήστε • Κάντε διάγραμμα
Σύνθεση	<p>Εντάσσονται στόχοι που αφορούν την ικανότητα συνδυασμού ή οργάνωσης διαφόρων πληροφοριών σε ένα σύνολο. Απαιτείται από τον εκπαιδευόμενο η ανάπτυξη της διαίσθησης και της δημιουργικότητάς του.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Παραγωγή μιας πρωτότυπης ανακοίνωσης • Κατάστροφηση ενός σχεδίου δράσης • Παραγωγή ενός συνόλου αφαιρετικών σχέσεων 	<ul style="list-style-type: none"> • Συνθέσετε • Υποθέστε • Υποστηρίξτε • Σχηματίστε • Εκθέστε • Δικαιολογήστε • Κατηγοριοποιήστε • Συνδυάστε • Σχεδιάστε • Οργανώστε • Αναδομήστε • Συναρμολογήστε
Αξιολόγηση	<p>Εντάσσονται στόχοι που αφορούν την ικανότητα αξιολόγησης με βάση κάποια κριτήρια. Απαιτείται η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κρίσεις με βάση εσωτερικά κριτήρια (κριτήρια που έχουν σχέση με το ίδιο το γνωστικό αντικείμενο) • Κρίσεις με βάση εξωτερικά κριτήρια (κριτήρια που δεν έχουν σχέση με το υπό κρίση 	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογήστε • Επιλέξτε • Εκτιμήστε • Κρίνετε • Επικρίνετε • Συγκρίνετε • Δικαιολογήστε

		γνωστικό αντικείμενο)	
--	--	--------------------------	--